

עפ"ג 37322/02-18 - נג'אח חאג', מדינת ישראל - הרשות לשמירת הטבע והגנים הלאומיים נגד מדינת ישראל - הרשות להגנת הטבע והגנים הלאומיים, פארס פארס

בית המשפט המחוזי בנצרת

עפ"ג 37322-02-18

עפ"ג 4140-02-18

כב' סגנית הנשיא, השופטת אסתר הלמן - אב"ד

כב' השופטת יפעת שטרית

כב' השופט חנא סבאג

המערער בעפ"ג 37322-02-18	נג'אח חאג', מדינת ישראל - הרשות לשמירת הטבע והגנים הלאומיים
המערערת בעפ"ג 4140-02-18	הלאומיים
נגד	
המשיבה בעפ"ג 37322-02-18	מדינת ישראל - הרשות להגנת הטבע והגנים הלאומיים
המשיב בעפ"ג 4140-02-18	פארס פארס

ערעורים על פסק דינו של בית משפט השלום בנצרת (כב' הנשיא, השופט דורון פורת) בת"פ 40360-06-16 ועל פסק דינו של בית משפט השלום בטבריה (כב' סגן הנשיא, השופט ניר מישורי לב-טוב) בת"פ 40351-06-16

נוכחים: מטעם המערער בעפ"ג 37322-02-18: עו"ד נביל שחאדה

מטעם המשיבה בעפ"ג 37322-02-18 והמערערת בעפ"ג 4140-02-18: עו"ד צביקה כוחן

מטעם המשיב בעפ"ג 4140-02-18: עו"ד רימונה שלג בהעברה מעו"ד עלא עתאמנה מהסניגוריה הציבורית

המערער בעפ"ג 37322-02-18 בעצמו

המערער בעפ"ג 4140-02-18 בעצמו

פסק דין

ס. הנשיא, השופטת אסתר הלמן :

עמוד 1

1. המערער בעפ"ג 37322-02-18, נג'אח חאג' (להלן: "**חאג'**") והמשיב בעפ"ג 4140-02-18, פארס פארס (להלן: "**פארס'**"), הורשעו, על פי הודאותיהם ובמסגרת הסדרי טיעון, בעבירות שעניין ציד לא חוקי.

2. ההליכים בבית המשפט קמא התקיימו בפני מותבים שונים, שגזרו את דינם של חאג' ופארס בנפרד זה מזה. על גזרי הדין הללו הוגשו הערעורים שלפנינו- חאג' משיג על חומרת העונשים שהוטלו עליו ומנגד, מערערת המדינה על קולת העונשים, שהוטלו על פארס. אף שהדיונים בשני הערעורים התנהלו לפנינו בנפרד, פסק דיננו וההכרעה בערעורים יינתנו במאוחד, הואיל וכתבי האישום, שהוגשו כנגד השניים עוסקים, למעשה, באותה פרשה ומייחסים לכל אחד מהם ביצוען של אותן העבירות:

א. **איסור צידת חיית בר מוגנת ללא רישיון ציד או היתר** - עבירה לפי סעיפים 2 ו- 14(ב) לחוק להגנת חיית הבר, תשט"ו - 1955 (להלן: "**החוק**");

ב. **איסור ציד באמצעות כלי ירייה שקנהו סלילי** - עבירה לפי תקנה 6(א) לתקנות להגנת חיית הבר, תשל"ו - 1976 (להלן: "**התקנות**") בנסיבות סעיף 14(א) לחוק;

ג. **איסור ציד מתוך כלי רכב ממונע** - עבירה לפי תקנה 6(ד) לתקנות בנסיבות סעיף 14(א) לחוק;

ד. **איסור החזקת חיית בר מוגנת** - עבירה לפי סעיפים 8(א)(3) ו- 14(א) לחוק (2 עבירות לפי חיקוק זה).

3. כתבי האישום המתוקנים בעניינם של חאג' ופארס עוסקים, כאמור, באירוע אחד, שהתרחש בתאריך 23.09.2015, בשעות בוקר, בשמורת טבע נחל דלתון, צפונית ליער ברייה. בעודם מצויים בסיוור במסגרת משמרת שביצעו כמתנדבי משמר הגבול, עסקו השניים בציד צבי ארץ ישראלי. פארס ירה בצבי, באמצעות רובה זעיר מסוג רוגר 0.22 שקנהו סלילי ולו חובר טלסקופ, אשר היה מצוי בבעלותו (להלן: "**הנשק**"). הירי בוצע מתוך טנדר משטרתי, בו נהג חאג'. במרחק של מספר מטרים ממקום עצירתו של הרכב אותרה גוויית צבי ארץ ישראלי, ממין זכר, אשר ראשו נחתך והופרד מגופו באמצעות סכין, על ידי פארס וחאג'. גופת הצבי הייתה עודנה טרייה במועד איתורה, כאשר דם טרי רב ניגר ממנה. על חולצות המדים, שלבשו פארס וחאג', אותר כתם דם טרי של צבי ארץ ישראלי, אשר נצוד על ידם, כאמור. מספר מטרים ממקום איתור גוויית הצבי נמצאה סכין מגואלת בדם הצבי.

בנוסף, על פי כתב האישום שהוגש כנגד פארס, אותרו בתיקו שערות צבי ארץ ישראלי, המשיכות לצבי אחר מזה אשר ניצוד על ידי השניים.

לפארס ולחאג' לא היה רישיון ציד, ולא היה להם היתר למעשיהם.

כתבי האישום מפרטים, עוד, כי הצבי הארץ ישראלי הינו ערך טבע מוגן וחיית בר מוגנת, המצויה בסכנת הכחדה.

4. כאמור, חאג' ופארס הועמדו לדין במסגרת כתבי אישום נפרדים. שניהם הודו במיוחס להם בכתבי אישום מתוקנים, שנוסחיהם זהים כמעט לחלוטין, וזאת במסגרת הסדרי טיעון, אשר כללו תיקון כתבי האישום, ללא הסכמה לגבי העונש. בעניינו של פארס, הודיעו הצדדים, כי התביעה תעתור להרשעה ותתנגד לשליחתו לקבלת תסקיר ואילו הסניגור יעתור לאי הרשעה לאחר קבלת תסקיר. בעניינו של חאג', הוסכם כי הסניגור יבקש להפנותו לקבלת תסקיר, כאשר המשיבה הודיעה כי לא תהיה מחויבת להמלצות שירות המבחן.

5. בסופו של יום נגזרו על פארס וחאג' העונשים הבאים:

בעניינו של פארס (ת"פ 40351-06-16), קבע בית המשפט קמא (כב' ס. הנשיא, השופט נ. מישורי), כי מתחם העונש ההולם, בנסיבות ביצוע העבירות, נע בין הימנעות מהטלת מאסר ועד מאסר בפועל לתקופה של שישה חודשים, שיכול וירוצה בעבודות שירות; קנס שסכומו נע בין 10,000 ₪ ל- 25,000 ₪ וכן התחייבות להימנע מביצוע עבירה בסכום הנע בין 10,000 ₪ ל- 30,000 ₪. בית המשפט קמא נמנע מלהטיל על פארס מאסר בפועל וגזר עליו 5 חודשי מאסר על תנאי בגין כל אחת מן העבירות בהן הורשע, קנס בסך של 18,000 ₪ והתחייבות בסך 20,000 ש"ח.

גזר הדין בעניינו של חאג' (ת"פ 40360-06-16) ניתן כשלושה שבועות מאוחר יותר. בגזר דינו קבע בית המשפט קמא (כב' הנשיא, ד. פורת), כי מתחם העונש ההולם, בנסיבות ביצוע העבירות, נע בין מאסר על תנאי ועד מאסר בפועל מאחורי סורג ובריח; לצד קנס שסכומו נע בין 10,000 ₪ ל- 100,000 ₪ וכן חתימה על התחייבות בסכום הנע בין 10,000 ₪ ל- 30,000 ₪. בסופו של דבר, נדון חאג' לעונשים הבאים: 6 חודשי מאסר בפועל בדרך של עבודות שירות, 8 חודשי מאסר על תנאי, שלא יעבור עבירה של ציד אסור לפי סעיף 2 לחוק להגנת חיית הבר למשך 3 שנים, 3 חודשי מאסר על תנאי, שלא יעבור על אף אחת מהעבירות האחרות בהן הורשע למשך 3 שנים, קנס בסך 36,000 ₪ וחתימה על התחייבות בסך 20,000 ₪.

6. הודעת הערעור שהגישה המדינה בעניינו של פארס מכוונת כנגד קולת העונש. במסגרת הערעור היא קובלת, הן על מתחם העונש ההולם, שנקבע בגזר הדין והן על קולת העונשים, שהוטלו על המשיב בתוך מתחם זה ומבקשת להחמיר בעונשו של פארס ברכיבי הענישה השונים: משך המאסר המותנה, גובה הקנס וגובה ההתחייבות.

7. מנגד, ערעורו של חאג' (ע"פ 37322-02-18) מכון כנגד חומרת העונשים שהוטלו עליו, ובפרט כנגד רכיב המאסר בפועל וגובה הקנס.

נימוקי הערעור בעפ"ג 4140-02-18 - בעניינו של פארס

8. כאמור, המדינה אינה משלימה עם גזר הדין ומבקשת כי בית המשפט יתערב הן במתחם העונש שנקבע והן במיקום עונשו של פארס בתוך מתחם זה. בין יתר טיעוניה, מפנה המערערת לפסק הדין שניתן בעניינו של השותף, חאג', כאשר לדידה יש לאמץ את המתחם אותו קבע בית המשפט בעניין חאג' גם בעניינו של המשיב.

9. לעמדת המערערת, שגה בית המשפט קמא בקובעו את רכיבי הענישה השונים, ודאי לאור הנסיבות החמורות בהן בוצעו העבירות. המערערת מפנה לכך, שבגזר דינו, ציין בית המשפט קמא, כי שקל בכובד ראש להשית על פארס מאסר בפועל, אך לאור חוות דעתו של הממונה על עבודות השירות, בה נקבע כי המשיב אינו כשיר לבצע עבודות שירות או לעבוד בכל עבודה אחרת, היות והדבר עלול לסכן את בריאותו עד סיכון חיוני, הוא נמנע מכך. כפועל יוצא מן האמור קבע בית המשפט קמא, כי **"יש להטיל ענישה הרתעתית לצד ענישה כלכלית מחמירה, אשר תשקף את חומרתן היתרה של מעשי הנאשם ותשמש הרתעה לנאשם ולאחרים"** (ר' עמ' 35 שורות 14-22 לגזר הדין). חרף האמור, כך לטענת המערערת, השית בית המשפט קמא על המשיב ענישה שהינה ברף הבינוני של המתחם בלבד.

10. לטענת המערערת, עונש המאסר על תנאי, שהושת על המשיב מצוי ברף הבינוני של המתחם ואף נמוך מכך, כך שלא ניתן לטעון כי המדובר בענישה הרתעתית, ודאי לא כזאת שתרתיע את המשיב, או אחרים, מלבצע עבירות דומות. המערערת הדגישה את הנסיבות המחמירות בהן בוצעו העבירות, קרי, במהלך משמרת משמר הגבול, כשהמשיב הוא כשוטר במדים, תוך שימוש בניידת המשטרתית, וזאת במהלך יום הכיפורים. נסיבות אלה, כך נטען, נועדו לאפשר לפארס ולחאג' להסתתר מעיני פקחיה של המערערת ולאפשר להם לבצע את העבירות, ללא הפרעה ולהתחמק מאימת הדין. זאת ועוד, המערערת מפנה לכך שהמשיב ביצע את העבירות בתוך שמורת טבע, מקום אשר הוגדר כך, על מנת לאפשר לחיות הבר, כדוגמת הצבי הניצוד, חיים שלווים ובטוחים ללא פגע.

המערערת מוסיפה וטוענת, כי בשל הנסיבות החמורות הללו, נדון שותפו של המשיב, חאג', לשמונה חודשי מאסר על תנאי בגין עבירת ציד וכן לשלושה חודשי מאסר על תנאי בגין כל עבירה אחרת לפי החוק להגנת חייית הבר. עונשו של המשיב, כמי שביצע בפועל את הירי לעבר הצבי, צריך היה להיות, לעמדת המערערת, לכל הפחות זהה לזה שנגזר על שותפו לעבירה. לאור כל האמור, המערערת עותרת להעמיד את רכיב המאסר על תנאי על שמונה חודשים, לכל הפחות.

11. באשר לשיעור הקנס נטען, כי טעה בית המשפט קמא כאשר הטיל על המשיב קנס, תוך מיקום העונש במרכז מתחם העונש ההולם ולא בחלקו העליון. לגישת המערערת, בהתחשב בעובדה שלא הוטל על המשיב עונש מאסר בפועל ונקבע כי ענישה כלכלית והרתעתית עדיפה בעניינו, היה מקום לקבוע את

הקנס ברף העליון של המתחם. זאת ועוד, המערערת מפנה גם בעניין זה לעונשו של השותף, אשר חויב בתשלום קנס בסך של 36,000 ₪ (וזאת בנוסף לעונשים משמעותיים נוספים), וטוענת כי המדובר בפערים שהדעת והצדק אינם סובלים.

12. אף באשר לגובה ההתחייבות, נטען, כי היה מקום בנסיבות העניין, להשית על המשיב התחייבות גבוהה ומרתיעה באופן משמעותי ולהעמידה, לכל הפחות, על סך 50,000 ₪.

13. ככלל, טוענת המערערת, שגה בית המשפט קמא משלא יישם את השינוי במדיניות הענישה הנוהגת, שינוי המשקף העלאת רף הענישה בעבירות ציד. המערערת מפנה לדברים שקבע כב' הנשיא, השופט פורת, בגזר הדין בעניינו של השותף חאג', אודות הפגיעה הנגרמת לאוכלוסיית הצבי הארץ ישראלי כתוצאה מציד בלתי חוקי, דברים שהתבססו, בין היתר, על חוות דעת אקולוג מטעם המערערת. לטענת המערערת, גזר הדין שניתן בעניינו של חאג' הינו נדבך פסיקתי נוסף, שהונח על היסודות המשפטיים שנוצקו עוד ברע"פ 8122/12 **פחמאוי נ' מדינת ישראל** (27.01.2013) (להלן: "**עניין פחמאוי**") ובפסיקה מאוחרת יותר. עוד מפנה המערערת לשורה של פסקי דין, המלמדים, לדידה, על ההחמרה הנוהגת בענישה בעבירות הנדונות.

14. המערערת טוענת, כי ההחמרה במדיניות הענישה בעבירות ציד וההגנה על חיות הבר, מוצדקת ביתר שאת, עת עסקינן בציד בלתי חוקי ואכזרי של צבי ארץ ישראלי, שמספר הפרטים שלו בארצנו, מקום המחיה היחיד שלו בעולם, הולך ופוחת במהלך השנים, בין היתר לאור פעילות ציד בלתי חוקי. לטענתה, יש להחיל שינוי זה בעניינו של המשיב, שחלקו בביצוע המעשים חמור משל שותפו, להחמיר בעונשו ולמצער, להשוות את עונשו לזה של חאג', וזאת על אף העובדה כי אין זו דרכה של ערכאת הערעור למצות את הדין.

15. סוף דבר, המערערת מבקשת לקבל את הערעור, לאמץ את קביעת בית המשפט בעניין חאג' לעניין מתחמי הענישה, להתערב בגזר הדין ולהטיל על המשיב, מאסר על תנאי לתקופה שלא תפחת מ-8 חודשים, קנס בשיעור של לפחות 36,000 ₪ והתחייבות בסכום שלא יפחת מ-50,000 ₪.

טיעוני המשיב (פארס)

16. המשיב מבקש לדחות את הערעור. לטענתו, בית המשפט קמא סקר באופן מפורט בגזר דינו רשימת פסקי דין, מהם למד על מדיניות הענישה. בחינת פסקי הדין, עליהם הסתמך בית המשפט קמא מלמדת כי בית המשפט קמא לא חרג ממדיניות הענישה הנוהגת, הן ביחס למתחם שנקבע על ידו, והן ביחס

לעונשים שגזר. הסנגור הדגיש, כי גזר הדין בעניינו של המשיב ניתן בטרם נגזר דינו של חאג' ויש לבחון האם בנקודת הזמן ההיא נפלה בו שגגה, כשהתשובה לכך, לעמדתו, היא שלילית.

17. לגופו של עניין, טוען ב"כ המשיב כי אין הצדקה להתערבותה של ערכאת הערעור בעונש המאסר המותנה שהושת על המשיב, שכן הפער בין העונשים, שהוטלו על שני השותפים, הוא 3 חודשים בלבד. הסנגור מבקש לדחות גם את הטענה כי הקנס שהוטל על המשיב נמוך במידה המצדיקה התערבות ערכאת הערעור. לטענתו, בית המשפט קמא בחן את מדיניות הענישה הנוהגת לגבי רכיב הקנס, התייחס למצבו הכלכלי של המשיב, בהתאם להוראות סעיף 40ח' לחוק העונשין, התשל"ז-1977, והגיע למסקנה כי יש להטיל על המשיב קנס בגובה של 18,000 ₪. העובדה שעל השותף הוטל קנס גבוה יותר אינה מצדיקה התערבות ערכאת הערעור.

18. עוד טוען הסנגור כי גזר הדין נותן ביטוי גם לנסיבותיו האישיות של המשיב, לרבות גילו (68), עברו הנקי ומצבו הרפואי. בהקשר זה נטען כי המשיב עבר אירוע מוחי והוא סובל מבעיות בלבו, שהצריכו השתלת קוצב לב. בנוסף, מפנה הסנגור לכך שהמשיב מתקיים מקצבת נכות, הוא הודה בביצוע העבירות, גילה אמפתיה והביע צער וכאב. שירות המבחן התרשם כי מדובר באירוע חריג שאינו משקף את אורחות חייו של המשיב. מן התסקיר גם עולה כי המשיב התנדב במשמר הגבול וביצע תפקידו על הצד הטוב ביותר.

19. הסניגור הפנה לפסיקה התומכת, לגישתו, בטיעוניו, כמו ע"פ (מחוזי נצ') 23714-03-15 **מדינת ישראל נ' מחאג'ינה** (23.06.2015) והמתחם שנקבע שם ביחס לקנס (מתחם הנע בין 7,500 ₪ ל-20,000 ₪).

נימוקי הערעור שהוגש על ידי חאג' - בעפ"ג 37322-02-18

20. ערעורו של חאג' נסוב אודות חומרת העונשים שהוטלו עליו, בהתייחס לרכיבי המאסר בפועל והקנס. לעמדת סנגורו, עניינו של חאג' נמנה עם אותם מקרים חריגים, המצדיקים התערבותה של ערכאת הערעור בקביעת העונש. את ערעורו הוא מבסס על מספר אדנים, שיפורטו להלן.

21. לטענת המערער, בית המשפט קמא סטה סטייה קיצונית ממדיניות הענישה הנוהגת, תוך שהוא פוגע בעקרון אחדות הענישה, ובפרט נוכח גזר הדין שניתן חודש קודם לכן בעניינו של שותפו לעבירה, ויש להתערב בגזר הדין שניתן על ידו, מן הנימוקים הבאים:

א. מתחם העונש ההולם שנקבע על ידי בית המשפט קמא, התעלם מחלקו של המערער בביצוע העבירה, בהתחשב בכך שפארס הוא שהיה "הרוח החיה" מאחורי האירוע - הוא שהצטייד ברובה הציד שהיה מצוי בביתו, הוא שהחזיק ברובה והוא שביצע את הירי בפועל. המערער, כך נטען, אמנם התלווה אליו, כך שהעבירה בוצעה בצוותא, אולם פארס הוא שלחץ על ההדק.

לטענת הסנגור, במועד האירוע נפגשו חאג' ופארס לראשונה, וזאת אך ורק לצורך המשמרת במשמר הגבול, כאשר קודם לכן, לא עבדו ולו שעה אחת יחדיו. חרף הנסיבות האמורות, הושתו על פארס עונשים שחומרתם פחותה בהרבה מעונשו של המערער, תוך התחשבות במדיניות הענישה ונסיבותיו של השותף.

ב. מתחם העונש ההולם, אותו קבע בית המשפט קמא בעניינו של המערער, סוטה באופן בולט ממדיניות הענישה הנוהגת. להמחשת הטענה הפנה ב"כ המערער לפסיקה, ממנה ביקש ללמוד מה הוא רף הענישה הנוהג.

ג. יש להתערב בגזר הדין גם בשל שיקולים הקשורים לעקרון אחידות הענישה, בהתחשב בעונשים שהוטלו על שותפו של המערער.

ד. בית המשפט קמא קבע כי הרשעתו הקודמת של המערער משנת 1998 היא בעלת זיקה לעבירות בהן הורשע בתיק זה, אף שעסקין בעבירת תנועה מסוג ברירת משפט, אשר נעברה לפני כ-20 שנים, שאין לה כל קשר - ישיר או עקיף - לעבירות הנוכחיות.

ה. לטענת ב"כ המערער, בית המשפט קמא החמיר עם המערער מעבר למדיניות הענישה הרווחת בעבירות כגון דא. בהקשר זה הפנה הסניגור לע"פ (מח' נצרת)

59288-01-14 עזאם נ' מדינת ישראל (06.07.2014), בו נקבע כי ההחמרה בענישה צריכה להיעשות בצורה הדרגתית ולא במחי יד.

ו. לגבי העונש הראוי למערער, הפנה הסנגור לנסיבותיו האישיות של המערער, כפי שהובאו בתסקיר שירות המבחן, שהונח בפני בית המשפט קמא וציין כי המערער הוא יליד 1959, נשוי ואב לארבעה. הוא שירת שירות צבאי מלא לשביעות רצון מפקדיו. המערער עובד כקבלן עצמאי בתחום החקלאות, ולאחרונה החל לסבול מבעיות רפואיות אורתופדיות. עוד נטען כי המערער שימש כמתנדב במשמר הגבול, במהלך העשור האחרון ועד ליום ביצוע העבירות, במסגרת זו ביצע פעולות למופת ועל הצד הטוב ביותר, תוך שמירה על הכללים, ללא כל עבירות משמעת. הסניגור הוסיף והפנה לכך שלפי התסקיר המערער הביע נכונות ורצון להשקיע בכל הנדרש במסגרת הפעילות ההתנדבותית. בהתייחסו לביצוע העבירות, הפנה הסנגור לדברים שמסר המערער לשירות המבחן, לפיהם לא ידע על כוונתו של השותף לצוד. המערער טען, כי בחווייתו האישית, הוא לא היה שותף לציד ולא השתמש בסכין, כמתואר בכתב האישום.

הסנגור ביקש לאמץ את המלצת שירות המבחן שהתרשם כי עסקין באדם, ללא עבר פלילי, בעל בסיס ערכי חיובי, המתפקד בכל תחומי חייו באופן משביע רצון, ואשר האירוע המפורט בכתב האישום הוא

חריג ואינו משקף את אורחות חייו הנורמטיביים. לאור האמור, המליץ שירות המבחן להטיל על המערער לבצע שירות לתועלת הציבור בהיקף של 240 שעות, כענישה אשר תהווה ענישה חינוכית ומוחשית עבורו ועבור החברה, בצרוף ענישה מותנית מרתיעה ופיצוי. הסנגור הוסיף כי המערער הודה במיוחס לו, נטל אחריות על מעשיו והביע אמפתיה ותחושת כאב על שפגע בחיית בר, בכך שהתנהג באופן פזיז ובלתי שקול וכן על כך שלא מנע מפארס לבצע את המעשה.

ז. באשר לגובה הקנס, ביקש הסנגור להקל עם המערער בהתחשב במצבו הכספי הקשה.

22. בדיון שנערך לפנינו הוסיף הסניגור וטען, כי בהתחשב בנסיבותיו האישיות של המערער, כפי שהובאו לעיל, שגה בית המשפט קמא כאשר קבע כי לא קיימים שיקולים המצדיקים סטייה ממתחם העונש לקולא.

23. סופו של יום מבוקש לקבל את הערעור ולהקל באופן משמעותי בעונשו של המערער, לכל הפחות להשוות את הענישה והתאמתה למתחמי הענישה אשר נקבעו בעניין השותף.

תגובת המשיבה לטענותיו של פארס

24. המשיבה ביקשה לדחות את הערעור ולאמץ את קביעתו של בית המשפט קמא, לפיה עקרון השוויון בענישה אינו אלא אחד מתוך מכלול השיקולים, ששומה על בית המשפט לשקול על מנת להגיע לענישה ראויה, ואין בו כדי להפוך את מלאכת הענישה לנוסחה מתמטית, המכתיבה תוצאה מוגדרת מראש (סעיפים 49-50 לגזר הדין).

25. בנוסף, ציינה המשיבה כי בצדק קבע בית המשפט קמא, שאין להשוות את מצבו של המערער למצבו של השותף, משקבע בית המשפט בעניינו של האחרון, כי בנסיבותיו האישיות הייחודיות לא ניתן להטיל עליו עונש מאסר בפועל, רוצה לומר, כי אין לראות בעונשו של השותף כאינדיקציה מחייבת לעונשו של המערער דן.

26. עוד ציין ב"כ המשיבה, כי נקודת המוצא של הערעור, בדבר האבחנה בחומרת מעשיהם של שני המערערים היא שגויה. בעניין זה הפנה לדברים המפורשים שקבע בית המשפט קמא, באשר לנסיבות הקשורות בביצוע העבירות ומידת אשמו של המערער שלפנינו. בתוך כך קבע בית המשפט קמא, כי חלקם של המערער והשותף בביצוע העבירות הינו זהה (סעיף 34 לגזר הדין). המשיבה טוענת, כפי שקבע בית המשפט קמא, כי אין מקום לעשות אבחנה בין המערער לבין השותף, רק על סמך זהותו של מי שלחץ על הדק רובה הצייד. לחיזוק טענתה, הפנתה המשיבה לגרסתו של השותף בחקירה. מכל האמור, ביקשה המשיבה לקבוע כי מבחינת מהות המעשה, המניע שלו וכל הנסיבות האחרות שאפפו את עצם ביצוע העבירה - חלקו של המערער זהה לחלקו של השותף.

27. עוד ביקשה המשיבה לסמוך על קביעתו של בית המשפט קמא, לפיה לא מתקיימות נסיבות לקולא, המצדיקות סטייה ממתחם העונש ההולם. בית המשפט קמא ציין כי חרף מצבו הבריאותי של המערער הוא ממשיך לעבוד ולפרנס את משפחתו. למעט מצבו הבריאותי של המערער, לא מצא בית המשפט קמא כי המערער סובל מנסיבות חיים קשות, המהוות שיקול לקולא, ובקביעה זו אין מקום להתערב.

28. לעמדת המשיבה, כפי שעלה גם בטיעוניה במסגרת הערעור שהוגש על ידה על קולת העונשים שהושתו על פארס, המתחם שנקבע על ידי בית המשפט קמא בהליך דנן הוא נכון ולא היה מקום לאמץ את המתחם שנקבע בעניינו של השותף, שהוא מקל מידי ושגוי.

דין והכרעה

29. כידוע, ככלל, ערכאת הערעור איננה מתערבת בעונש שגזרה הערכאה הדיונית, אלא במקרים חריגים, כאשר גזר הדין סוטה באופן ממשי ממדיניות הענישה הנוהגת, או מקום בו נפלה בגזר הדין טעות בולטת (ראו למשל בע"פ 8317/15 פלוני נ' מדינת ישראל, (29.09.2016) ובע"פ 1551/15 שולי נ' מדינת ישראל (06.09.2016)). אקדים ואמר, כי שוכנעתי שדינם של שני הערעורים להתקבל, וזאת באופן ומן הנימוקים שיפורטו להלן.

30. על פי סעיף 40ב' לחוק העונשין, העיקרון המנחה בענישה הוא עיקרון ההלימה, שמשמעו קיומו של יחס הולם בין חומרת מעשה העבירה בנסיבותיו ומידת אשמו של הנאשם ובין סוג ומידת העונש המוטל עליו. תהליך קביעת עונשו של נאשם מצריך, כיום, לקבוע ראשית, מהו מתחם העונש ההולם לעבירות שביצע, בנסיבותיהן, על פי השיקולים הרלוונטיים לקביעת המתחם ובהמשך, גזירת הדין בתוך המתחם, על פי הנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה, אלא אם כן קיימים טעמים המצדיקים סטייה מן המתחם.

31. שני הערעורים שלפנינו מעוררים סוגיות דומות, שעניינן, מהו מתחם העונש ההולם לעבירות שביצעו פארס וחאג' בנסיבותיהן, ואיזה משקל צריך לתת בגזירת דינם לשיקולים שאינם קשורים בביצוע העבירות, בכלל זה לעיקרון אחידות הענישה.

32. בכל הנוגע לקביעת מתחם העונש ההולם, עלינו להידרש לבחינת הערכים החברתיים שנפגעו ממעשיהם של השניים ולמידת הפגיעה בהם, לנסיבות הקשורות בביצוע העבירות ולמדיניות הענישה.

דומה כי קשה להפריז בחומרת המעשים שביצעו פארס וחאג', שהם מן החמורים שבעבירות מן הסוג בו עסקינן. מעשיהם פגעו בערכי טבע מוגנים, הם פעלו לשם ציד חיות בר מוגנת ואף גרמו בפועל למותו של צבי ארץ ישראלי. למותר לציין כי מדובר בעבירות הכרוכות בהתעללות בבעל חיים, בהתאכזרות ובפגיעה בנפשו.

מידת הפגיעה בערכים אלה בנסיבותיו של מקרה זה היא גבוהה וכפי שצינו בתי המשפט קמא בגזרי דינם, מידת הפגיעה אף מועצמת מתוך כך שמעשה הצידה נעשה בתוך שמורת טבע, באמצעות נשק חם, וכלפי חיית בר מוגנת המצויה בסכנת הכחדה.

33. יש לציין כי בפני בית המשפט קמא עמדה חוות דעתו של ד"ר נעם לידר, מחטיבת המדע ברשות הטבע והגנים, אשר התייחסה למצבה של אוכלוסיית הצבי בארץ ישראל והגורמים המשפיעים על שמירתה. הצבי הארץ ישראלי הוא אחד מתוך שלושת המינים הייחודיים של משפחת הפריים, שנותרו בטבע ישראל. לאורך השנים נכחד מין זה ממדינות שכנות וכיום הוא ייחודי בתפוצתו בישראל. מכאן, שהאחריות המוטלת על המדינה לשימורו ולהבטיח המשך קיומו היא משמעותית ובעלת חשיבות רבה. הדברים נכונים ביתר שאת נוכח מספרם המועט של הפרטים ממין של הצבי הנ"ל, אשר נותרו בתחומי ישראל, והיותו נתון בסכנת הכחדה ממשית.

אין ספק כי לנתונים אלה צריכה להיות השפעה על מדיניות הענישה בעבירות ציד של חיות בר מוגנות, המצויות בסכנת הכחדה, (כמו גם על המשקל שיש ליתן לגורם ההרתעה, בעת קביעת העונש הראוי בתוך המתחם, לכך אתיחס בהמשך), וזאת על מנת למגר את התופעה של פגיעה בחיות בר מוגנות, ובפרט כאלה שאנו מצווים על שמירתם, לבל יכחדו מן העולם.

34. בין הנסיבות הקשורות לביצוע העבירות ניתן לציין את העובדה שהמעשים בוצעו על ידי פארס וחאג' בעת שהיו בסיוור, כמתנדבי מג"ב, והירי בוצע מתוך טנדר משטרת. יוצא, כי במקום שיעסקו באכיפת החוק ובשמירה עליו, ניצלו פארס וחאג' את המשאבים שהועמדו לרשותם כדי להפר את החוק ולפגוע פגיעה קשה בערכים מוגנים.

ניכר מתיאור העובדות כי מדובר במעשים מתוכננים מראש, שבוצעו תוך שימוש בנשק חם ואשר סיכנו, לא רק את חיות הבר, אלא גם כל אדם שעלול היה להימצא בקרבת מקום. לכך יש להוסיף, כי התממש הסיכון החמור ביותר שבפעולת הצייד, עקב הפגיעה באחד הצבאים וגרימת מותו. במקום אותה גוויית הצבי, כשראשה הופרד, באמצעות סכין, ללמדך על מידת ההתאכזרות לחיית הבר.

35. חלקו של חאג' במעשים אמנם איננו זהה לזה של פארס, אשר ביצע בפועל את הירי מהנשק, שבבעלותו, וגרם למותו של הצבי. עם זאת, הבחנה זו איננה מובילה בהכרח למסקנה כי יש לקבוע מתחמי ענישה שונים לכל אחד מן המעורבים, הואיל והם היו שותפים לתכנית פלילית אחת, שלשם קידומה תרם כל אחד מהם בדרכו. חאג', אשר נהג ברכב, בזמן הירי, אפשר את ביצוע הירי לעבר חיית הבר המוגנת. על פי הודאתם, השניים חתכו יחדיו את ראשו של הצבי, שניצוד. נוכח האמור, מידת אשם של השניים היא דומה מאד, גם אם איננה זהה.

36. בית המשפט קמא, שגזר את דינו של חאג' (כב' הנשיא ד. פורת), דן בהרחבה בנסיבות החמורות, בהן

בוצעו העבירות, כמפורט לעיל והתייחס לפגיעה הקשה בערכים החברתיים, כתוצאה מציד לא חוקי בכלל, ובפרט ציד צבאים מן הסוג דנן. בגזר הדין ניתן משקל לכך שמדי שנה פוחתת אוכלוסיית הצבי הארץ-ישראלי והסיבה העיקרית לכך היא הציד הפרוע ושלווה הרסן של פורעי חוק. בין השאר, הפנה בית המשפט קמא לעובדה כי בצדה של העבירה בה הורשע חאג' קבע המחוקק עונש מאסר של שנתיים או קנס בסך של 150,500 ₪ (כפל הקנס הקבוע בסעיף 61(א)(3) לחוק העונשין). בית המשפט קמא עמד על הצורך בקביעת עונשים כבדים, מתוך מטרה להפוך את מעשה הציד הבלתי חוקי לבלתי כדאי עבור מבצעי העבירה. בית המשפט קמא בחן את מדיניות הענישה בעבירות מן הסוג בו עסקין והתייחס לנסיבות הקשורות בביצוע העבירה. בכללן של הנסיבות הללו ציין בית המשפט קמא, לחומרא, את העובדה כי חאג' עסק בציד צבאים ללא רישיון ומתוך רכב שטח משטרתי, תוך כדי פעילות משטרתית, במסגרת משמרת כמתנדב במשמר הגבול; את העובדה שחאג' ושותפו הגיעו מצוידים בכלי נשק ובטלסקופ, ומכאן שלמעשיהם קדם תכנון מוקדם. עוד ציין בית המשפט קמא, כי האירוע התרחש בעיצומו של יום הכיפורים, כאשר חאג' ופארס הסתובבו כמעט באין מפריע בשטח המחיה של הצבאים, כשהם נחזים לאוכפי חוק ובחסותו.

נוכח המפורט לעיל, ונוכח מסקנתו כי חלקו של חאג' במעשים איננו שונה משל שותפו, מאחר והשניים פעלו בצוותא חדא לביצוע העבירה, נקבע מתחם העונש ההולם בעניינו של חאג' כנע בין עונש מאסר על תנאי לבין מאסר בפועל, מאחורי סורג ובריא. בית המשפט קמא לא קבע מתחם מדויק לרכיב המאסר והסתפק באמירה זו. לצד האמור, נקבעו מתחמי ענישה לרכיבי הקנס וההתחייבות, כמפורט לעיל.

37. בית המשפט קמא שדן בעניינו של פארס (כב' ס. הנשיא, השופט נ. מישורי - לב טוב), ראה אף הוא בחומרה את העבירות שבוצעו על ידי פארס ושותפו והתייחס לנסיבות המחמירות המיוחדות הקשורות בביצוע העבירות, כמפורט לעיל. בית המשפט קמא התייחס למדיניות הענישה הקוראת להחמרה בעונשים (פסק הדין בעניין **פחמאווני**), וסקר את הפסיקה בעבירות דנן, ממנה למד כי קיים מנעד רחב של עונשים, בעבירות ציד וצייד צבאים בפרט, החל מהסתפקות בהטלת קנסות ועד מאסר מותנה ומאסר בפועל מאחורי סורג ובריא. בסופו של דבר, קבע בית המשפט קמא, כאמור לעיל, כי מתחם העונש ההולם לרכיב המאסר בפועל נע בין הימנעות מהטלת מאסר ל- 6 חודשי מאסר בעבודות שירות. מתחם הקנס נקבע בהתחשב במצבו הכלכלי של פארס, כמתחייב מהוראות החוק. בהקשר זה נתן בית המשפט קמא דעתו לטענות הסנגור, שלפיהן פארס אינו עובד ומתקיים מקצבת נכות. נוסף על כך, הוא תומך בבית הנכה. לאור דברים אלה הועמד מתחם הקנס כנע בין 10,000 ₪ ל- 25,000 ₪ וכן נקבע מתחם הולם לרכיב ההתחייבות.

38. כפי שהובהר לעיל, אינני סבורה כי צריך היה לקבוע מתחמים שונים באופן מהותי, בהתייחס לכל אחד מן השותפים, שביצעו יחדיו את העבירות החמורות ומידת אשמתם היא דומה. קרי, השיקולים לקביעת המתחם, ביחס לכל אחד מן המעורבים הינם דומים, גם אם חלקו של פארס הינו חמור יותר, במידה מסוימת, שכן הוא זה שאחז בנשק, השייך לו וביצע את הירי.

בתי המשפט קמא קבעו מתחמים שהרף הנמוך שלהם מתחיל במאסר על תנאי או בהימנעות ממאסר. בכך, לא זאת בלבד שלא החמירו עם פארס וחאג', אלא אף הקלו עימם, כאשר לא נתנו משקל מספיק לנסיבות המיוחדות של אירוע הציד במקרה הנוכחי (ביצוע הציד בתוך שמורת טבע, אגב סיור מג"ב, תוך שימוש ברכב משטרה). לטעמי, המתחם ההולם ברכיב המאסר במקרה זה, צריך לנוע לכל הפחות בין מאסר על תנאי ועד 7 חודשי מאסר בפועל, (כפי שנקבע בעניין חאג' - הגם שבית המשפט קמא לא קצב את מספרם המדויק של חודשי המאסר). משמע, הרף הגבוה של המתחם צריך לבוא לידי ביטוי במאסר ממש מאחורי סורג וברית, וזאת מן הנימוקים שיפורטו להלן.

39. בפסק הדין שניתן בעניין פחמאוו קרא בית המשפט העליון (כב' השופט ס. ג'ובראן) להחמיר בעונשיהם של מי המבצע עבירות הפוגעות בבעלי חיים, חיות הבר או חיות הבית, בקובעו כי **"התאכזרות ופגיעה בבעלי חיים, מעבר לפגיעה העקיפה שהיא גורמת לבני האדם, מעידה על אטימות לב וקלות חושים. נדמה כי דווקא בעידן הנוכחי, עידן השפע הטכנולוגי, חשופים בעלי החיים לאלימות חריפה מבעבר... ברי, כי ישנם מקרים בהם אין מנוס מפגיעה בחי ובצומח, בין אם לשם הצלת חיי אדם ובין אם לצורך פיתוח אנושי. יחד עם זאת, חובה עלינו להקפיד הקפדה יתירה לצמצם את הכאב הנגרם על ידינו, בייחוד כאשר מדובר במי שאת זעקותיו אנו מתקשים לשמוע, ושאינו יכול לעמוד על זכויות. מהלך זה להגנת האנושיות שבנו על ידי צמצום פגיעתנו בבעלי החיים הסובבים אותנו, צריך להשפיע על כלל תחומי המשפט, ובתוכו אף על המשפט הפלילי".**

דברים אלו נאמרו בהקשרו של מערער שהורשע בעבירות של החזקת חיית בר מוגנת, לאחר שנמצאו בביתו מאות קוצי דורבן ותכולת קיבה של דורבן. הם יפים, על אחת כמה וכמה, כאשר מדובר בציד וגרימת מוות של צבי, חיית בר גדולה ומוגנת, המצויה בסכנת הכחדה. באותו עניין נדחתה בקשת רשות ערעור שהגיש הנאשם, לאחר שבית המשפט המחוזי (במסגרת ערעור) הורה על הפעלת מאסר על תנאי בן 7 חודשים, שהיה תלוי ועומד כנגדו על העונשים שהוטלו עליו בבית משפט השלום ואשר כללו גם הפעלתה של התחייבות בסך 10,000 ₪).

40. בקו מחמיר זה נקט בית המשפט העליון גם ברע"פ 7366/13 **בן חטיב נ' מדינת ישראל** (4/11/13), בו נדחתה בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית משפט זה, שבמסגרתו הופעל עונש מאסר על תנאי בן 7 חודשים, בעקבות הרשעתו של המבקש בציד דורבן.

41. אף אנו התייחסנו בעבר לצורך להחמיר בעונשים, כאשר מדובר בציד צבאים.

עוד בע"פ 59288-01-14 **עזאם נ' מדינת ישראל** (6/7/14) הערנו כי תמימי דעים אנו עם עמדת המדינה לגבי חומרתן של העבירות שביצע המערער שם, והוספנו כי: **"עבירת הציד הבלתי חוקי הינה עבירה מכוערת, הפוגעת בערכי טבע חשובים, בשלומן ובביטחון של חיות הבר. לעיתים, פגיעתה עלולה להיות אנושה, כך כאשר מדובר בפגיעה בחיות המצויות בסכנת הכחדה, כמו ציד צבאים".** באותו עניין נקבע כי יש

להחמיר את העונשים, בגין עבירות הצייד, אך העלאת רף הענישה צריכה להיעשות בהדרגה. הואיל ודובר שם בעבירות שלא היו כרוכות בפגיעה פיזית באחד הצבאים, הוטלו על המערער עונשים שכללו מאסר על תנאי למשך 6 חודשים, התחייבות בסך 12,000 ₪ וקנס, ששיעורו הופחת ל - 8,500 ₪.

42. מאז ניתן פסק הדין פחמאוי חלפו 6 שנים. ואכן, בפסיקה ניכרת מגמה של החמרה הדרגתית בעונשים בגין עבירות ציד. מדיניות הענישה בעבירות אלה, כאשר מדובר בירי כלפי צבאים, ללא פגיעה בהם, כוללת מאסרים מותנים וקנסות כבדים (ראו גזר הדין בת"פ 9981-04-16 **מדינת ישראל נ' אבו חמדי**). עמדתי היא, כי אם במקרים של ירי לעבר צבאים, ללא גרימת מותם בפועל ניתן להסתפק במאסר מותנה, הרי יש לנקוט בקו מחמיר יותר, עם מי שבהתנהגותם גורמים לפגיעה בבעל החיים ונוהגים כלפיו באכזריות. ציד צבאים באמצעות ירי וגרימת מותו של צבי, צריכים לקבל ביטוי מוחשי יותר בענישה, שכן במקרה כזה, הסיכון הפוטנציאלי לאוכלוסיית הצבאים ולעוברי אורח הוא גדול יותר. עם מותו של בעל החיים אף התממש פוטנציאל הפגיעה. לנתונים אלה יש ליתן משקל משמעותי בקביעת מתחם העונש ההולם. לכן, כאשר מדובר בהרג חיית בר, ובפרט הרג של צבאים, שאוכלוסייתם, כאמור, הולכת ופוחתת והם מצויים בסכנת הכחדה, והעונשים שהוטלו עד כה לא הביאו למיגור התופעה, הרף הגבוה יותר של המתחם, צריך לבוא לידי ביטוי במאסר מאחורי סורג ובריח, כפי שנקבע בגזר דינו של חאג'.

43. לפיכך, לו תתקבל עמדתי, נקבל את עמדת המערער ונקבע כי מתחם העונש ההולם, ברכיב המאסר, גם בעניינו של פארס הוא לכל הפחות בין מאסר מותנה ל- 7 חודשי מאסר בפועל. כאמור, לטעמי, גם החמרה זו איננה נותנת ביטוי מספיק לנסיבות המיוחדות של המקרה- קרי, ביצוע העבירות תוך סיור של מתנדבי מג"ב ובאמצעות הרכב המשטרה. מתחם הקנס, תוך התחשבות במצבם הכלכלי של פארס וחאג' צריך לנוע בין 10,000 ₪ ל- 40,000 ₪.

44. אשר לעונש הראוי לכל אחד מן המעורבים, הרי התוצאה העונשית היא אינדיווידואלית והיא תולדה של הנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירות, בהתייחס לכל אחד מהם. הפער בין העונשים שהוטלו בסופו של דבר על חאג' ופארס נעוץ בנסיבות האישיות השונות, ובפרט במצבו הבריאותי של פארס, שבעטיו לא נמצא כשיר לבצע עבודות שירות.

45. פארס וחאג' שניהם אנשים מבוגרים, שניהלו אורח חיים נורמטיבי ויציב, ללא כל מעורבות פלילית. נסיבות חייהם פורטו בתסקירים, שנערכו על ידי שירות המבחן, והמלמדים על היותם אנשים חיוביים, אשר התנדבו לשרת במג"ב מתוך רצון לתרום לחברה. לאורך שנים התנדבו השניים במג"ב ותפקדו על הצד הטוב ביותר, לשביעות רצונם של הממונים עליהם. הם הודו בביצוע העבירות ונטלו אחריות להן. זאת בהסתייגות, שכן, חאג', כפי המפורט בתסקיר וכעולה מטיעוני בא כוחו, ממזער במידה מסוימת את מידת האחריות שלו למעשים וטוען כי לא ידע על כוונת שותפו לבצע את הצייד, כאשר השניים עצרו בשמורת הטבע. לטיעון זה לא הונח בסיס בפני בית המשפט קמא וספק אם הוא מתיישב עם עובדות כתב האישום ועם הודאתו של חאג' בשותפות לביצוע המעשים, הכוללים, בין היתר, ירי מתוך הרכב.

46. כל הנימוקים האלו, כמו גם המלצת שירות המבחן, נזקפו לזכותם של חאג' ופארס בעת שבתי המשפט קמא שקלו היכן למקם את עונשיהם בתוך המתחם. יוער בעניין זה, כי לא מתקיימים בעניינם טעמים כלשהם, שהצדיקו סטייה מן המתחם לקולא, מטעמי שיקום, כפי שאכן קבעו גם בתי המשפט קמא. מצבו הרפואי של פארס, לא מהווה גם טעם מיוחד, שבעטיו יש לסטות מן המתחם מטעמי צדק בהתאם **להלכת לופליאנסקי** (ע"פ 5669/14). מה גם ששיקול זה איננו רלוונטי בענייננו, כשהרף התחתון של המתחם מאפשר הטלת עונש שאיננו במאסר מאחורי סורג ובריא, מבלי לסטות מן המתחם.

47. עם זאת, בתי המשפט קמא ראו לנכון ליתן משקל בקביעת העונש הראוי, לשיקול ההרתעה נוכח החומרה היתרה בנסיבותיו של המקרה, וזאת בגדר סעיף 40 לחוק העונשין. מכוח הוראת חוק זו, רשאי בית המשפט להביא בחשבון בעת גזירת עונשו של נאשם את הצורך בהרתעת הרבים, על ידי החמרה בענישה ובלבד שהחמרה זו לא תביא לחריגה מן המתחם ההולם.

במקרה שלפנינו, נכון היה ליתן משקל לשיקולים אלה מן הטעמים שפירטו בתי המשפט קמא ועקב כך למקם את עונשיהם של פארס וחאג' ברף הבינוני נמוך של המתחם.

48. בית המשפט קמא בעניינו של פארס, אכן שקל לגזור את עונשו ברף הבינוני נמוך של המתחם ולהטיל עליו עונש מאסר בעבודות שירות, אולם מתוך התסקיר וחוות הדעת הממונה על עבודות השירות עלה כי פארס, שהוא כבן 68 שנים, סובל מבעיות רפואיות שונות ואיננו עובד משנת 2006. מצבו אף החמיר בשנים האחרונות והוא מוכר כנכה בשיעור 75% מטעם הביטוח הלאומי. בנסיבות אלה, והואיל ואיננו כשיר לבצע עבודות שירות, נמנע בית המשפט קמא מלהטיל על פארס ענישה הכוללת רכיב של מאסר בפועל, בידיעה כי יהא עליו לרצות עונש זה מאחורי סורג ובריא. לכן הסתפק בית המשפט קמא בהטלת רכיבי ענישה אחרים, בקובעו כדלקמן:

"לאור חומרת העבירות והנסיבות המחמירות בהן בוצעו שקלתי בכובד ראש להשית על הנאשם מאסר בפועל שירוצה בעבודות שירות, אך חוות הדעת של הממונה שהוגשה בעניינו של הנאשם קובעת כי הנאשם אינו כשיר לרצות עבודות שירות ו/או לעבוד בכל עבודה היות והדבר עלול לסכן בריאותו של הנאשם עד כדי סיכון חייו. במצב דברים זה ולאור היעדר הרשעות קודמות לחובת הנאשם, התנדבותו רבת השנים במג"ב, תעודות ההערכה וההוקרה שהוגשו בעניינו של הנאשם וגילו המתקדם הביאו אותי למסקנה כי שליחתו למאסר מאחורי סורג ובריא יפגע בנאשם פגיעה קשה מאוד ובלתי מידתית לרבות סיכון להתדרדרותו לעולם העבריינות ואף פגיעה ממשית בבריאותו ובמשפחתו, וכי במקרה זה יש להטיל ענישה הרתעתית לצד ענישה כלכלית מחמירה אשר תשקף חומרתן היתרה של מעשי הנאשם ותשמש הרתעה לנאשם ולאחרים (ההדגשה איננה במקור - א. ה.)."

49. המערערת איננה מבקשת להחמיר עם פארס, על ידי הטלת מאסר בפועל. עם זאת, לעמדתה, היה על בית המשפט קמא להחמיר עמו ביתר הרכיבים, כפי שהוא עצמו קבע. אני סבורה כי טענה זו יש

לקבל, בחלקה.

בכל הנוגע לרכיב המאסר המותנה - על פארס הוטלו 5 חודשי מאסר על תנאי למשך 3 שנים בגין העבירות בהן הורשע. לא שוכנעתי כי מדובר בענישה מקלה המצדיקה התערבות ערכאת הערעור. כך גם בכל הנוגע לרכיב ההתחייבות, שסכומה עומד, על פי גזר הדין, על 20,000 ₪.

הקנס שהוטל על פארס, בסך 18,000 ₪ מצוי באמצע המתחם שקבע בית המשפט קמא ברכיב זה. לעמדתו, צודקת המערערת בטענתה, כי באיזון בין הרכיבים ונוכח הנמקותיו של בית המשפט קמא, היה מקום להטיל על פארס קנס גבוה יותר. בשים לב למתחם הקנס ההולם, כפי שנקבע לעיל, ובהתחשב בכך שערכאת הערעור איננה ממצה את הדין עם הנאשם, אמליץ לחברי להחמיר בשיעור הקנס שהוטל על פארס ולהעמידו על 28,000 ₪ או 100 ימי מאסר כנגדו.

50. אשר לעונשים שהוטלו על חאג', הרי נוכח המפורט לעיל, מיקום עונשו בתוך המתחם, אכן מחמיר עמו יתר על המידה ומצדיק התערבותה של ערכאת הערעור. לו תשמע עמדתו יקוצר עונש המאסר בפועל שהוטל עליו ויועמד על 3 חודשים, בהם יישא בדרך של עבודות שירות.

51. כאן המקום להיזקק לטענת סנגורו של חאג', באשר לעיקרון אחידות הענישה. אכן, עונשו של חאג' בסופו של דבר חמור מזה של פארס, אך תוצאה זו היא פועל יוצא של הנסיבות האישיות השונות. כידוע, עקרון אחידות הענישה הוא רק באחד ממכלול השיקולים העומדים בפני בית המשפט בעת גזירת הדין, שיש לאזנם על מנת להגשים את תכלית הענישה. כפי שנקבע בע"פ 945/18 **סלאימה נ' מדינת ישראל (14.01.2019)** "**כשם שעקרון זה תומך בהשוואת עונשם של המעורבים באותה פרשיה עבריינית, הוא תומך גם בקיומו של רף ענישה אחיד בנסיבות דומות**". על כן, מעבר לכך שההבחנה בין פארס וחאג' בכל הנוגע לרכיב המאסר בפועל, היא עניינית, הרי אין להיזקק לטענה לפגיעה באחידות הענישה, כאשר קבלתה תביא לכך שהעונש שיוטל על חאג' יחרוג לקולא ממדיניות הענישה הנוהגת במקרים דומים.

52. עקרון אחידות הענישה יקבל ביטוי ממשי יותר, בכל הנוגע ליתר רכיבי הענישה. בהיבט זה, וכן תוך התחשבות במיקום העונש הראוי לחאג' בתוך המתחמים הרלוונטיים, אציע כי עונש המאסר המותנה שהוטל על חאג' יועמד על 5 חודשים, למשך שלוש שנים, בגין כל אחת מן העבירות בהן הורשע, והקנס יופחת ויועמד על 25,000 ₪ או 90 ימי מאסר כנגדו.

אסתר הלמן, שופטת, סגנית נשיא

השופטת יפעת שטרית

מסכימה.

יפעת שיטרית, שופטת

השופט חנא סבאג

מסכים.

חנא סבאג , שופט

הוחלט, אפוא, פה אחד, כמפורט בפסק דינה של השופטת הלמן.

יתר גזרי הדין יעמדו על כנם.

[...]

ניתן והודע היום כ"ג שבט תשע"ט, 29/01/2019 במעמד הנוכחים.

אסתר הלמן, שופטת	יפעת שיטרית, שופטת	חנא סבאג , שופט
ס. נשיא		